

EUROPEAN CONFERENCE

Conference Proceedings

**XXVII International Science Conference
«Scientific research: a paradigm
of innovative development of society»**

**July 08-10, 2024
Lisbon, Portugal**

UDC 01.1

ISBN – 9-789-40372-439-3

The XXVII International Scientific and Practical Conference «Scientific research: a paradigm of innovative development of society», July 08-10, 2024, Lisbon, Portugal. 196 p.

Text Copyright © 2024 by the European Conference (<https://eu-conf.com/>).

Illustrations © 2024 by the European Conference.

Cover design: European Conference (<https://eu-conf.com/>).

© Cover art: European Conference (<https://eu-conf.com/>).

© All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required. Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighboring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

The recommended citation for this publication is: Mykaylo O.A., Kaynts D.I., Shvets M.R. Mobile vertical systems: innovative approaches to green urban spaces. Abstracts of XXVII International Scientific and Practical Conference. Lisbon, Portugal. Pp. 8-9.

URL: <https://eu-conf.com/en/events/scientific-research-a-paradigm-of-innovative-development-of-society/>

27.	Заленський В.О., Зарудняк Н.І. ОБРАЗИ РОСЛИН У ЗБІРЦІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ "НА КРИЛАХ ПІСЕНЬ"	144
28.	Пристай С.М., Заруба І.Д. ПЕРЕКЛАД ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ. ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА АСПЕКТИ	150
PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES		
29.	Vakalyuk A.V., Vakalyuk V.M. CONDUCTIVITY MECHANISMS OF LITHIUM-IRON SPINEL SYNTHESIZED BY THE "SOL-GEL" AUTOCOMBUSTION TECHNOLOGY	153
30.	Грібова В.В., Перстньова В.В. ВИГИН БАГАТОЗВ'ЯЗНИХ ПЛАСТИН, ЯКІ ЗАЦЕМЛЕНІ ВЗДОВЖ КОНТУРУ	157
POLITICAL SCIENCE		
31.	Kishchenko N., Morhun I. STRATEGIC ALLIANCES AND SECURITY: AN IN-DEPTH ANALYSIS OF UKRAINE'S FOREIGN POLICY POST-2022	160
PSYCHOLOGICAL SCIENCES		
32.	Лисенко Л.М., Якименко В.М. ОСОБЛИВОСТІ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ У ПЕРІОД РАННЬОЇ ДОРОСЛОСТІ	163
33.	Лисенко Л.М., Луговець Т.А. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПЕРЕЖИВАННЯ СТРАХІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	166
34.	Лисенко Л.М., Проніна О.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ УСВІДОМЛЕНОГО БАТЬКІВСТВА В ЮНОСТІ	170
SOCIOLOGICAL SCIENCES		
35.	Сливка Л.В., Левицька Б.Р. РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ВІЙНІ	174

ОБРАЗИ РОСЛИН У ЗБІРЦІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «НА КРИЛАХ ПІСЕНЬ»

Заленський Віктор Олексійович

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Зарудняк Наталя Іванівна

старший викладач кафедри української літератури, українознавства та методик
їх навчання

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,

Збірка Лесі Українки «На крилах пісень» багата на образи рослин. Частіше це квіти, але використовує письменниця і образи дерев, навіть сама назва «квітка» має для неї особливе значення. Так, у вірші «Sol.» квіти символізують красу, душевну насолоду, які лірична героїня може відчувати лише у сні, бо в реальності гнітить неволя рідного краю («І весняні квітки запашні // Не для мене розквітли у гаю, // Я не бачу весняного раю; // Тії співи та квіти ясні» [1, с. 65]). У циклі «Сім струн», в якому кожен твір присвячено окремій ноті (струні), поезія «La.», за авторським визначенням, ноктюрн («поширена назва музичних композицій, переважно інструментальних, що навіяна поетичним настроєм ночі» [2]) присвячена оспівуванню весни, кохання. Найпрекрасніші сподівання асоціюються з квітами: «А в серці розкішно цвіте-процвітає // Злотистая квітка-надія» [1, с. 66]. Авторка поєднує в емоційну цілісність квіти й зорі: «Там яснії зорі і тихий квіти // Єднаються в дивній розмові» [1, с. 66]. Саме квіти, разом із зорями та зеленим гіллям розуміються на весняних чарах (а весна – це народження, кохання, буяння життя): «І квіти, і зорі, й зеленії віти // Проводять розмови кохані // Про вічну силу весни на сім світі, // Про чари потужні весняні» [1, с. 66]. Квітка зачаровує красою і народжує нове життя, зорею українці називали кохану, нічні зірки асоціюються із закоханими, зелене гілля – оновленим життям.

Якщо поетка шукає найконтрастніше протиставлення темниці, то це в неї – весняний цвіт (світло, воля, краса, зародження життя): «А думка рветься в той широкий світ, – // Його вкрива тепер весняний цвіт... // «Забудь той світ! міцна твоя темниця!» // І думка пада, мов підбита птиця» [1, с. 78].

У вірші «В магазині квіток» Леся Українка за допомогою квітів протиставляє штучність, захланність міста простоті й красі природи. Дівчина родом із гаїв «серцем відчула весну-чарівницю» [1, с. 88] (очевидно, в місті її прихід можна й не побачити): «Дівчина запрагнула рясту дрібно́го, // Їй проліски снились ясні» [1, с. 88]. Магазин квіток настільки штучний, що буквально робить юнку хворою: «Тепер вона тут, в сій розкішній світлиці... // Ох, що се так серце стиска? // Як душно, як тісно, немов у темниці! // Сей пах мов отрута яка!» [1, с. 88]. До садових (міських) квітів письменниця зараховує гіацинти, нарциси, рожі, азалії, конвалії, фіалочки, а «простих» пролісків у місті ніде не знайти. Панночці

вдалося придбати білі проліски в убогої жінки, в якій тремтіла рука з квітами, вона й повідомила, що проліски зараз всюди по гаї, «Дівчіна. Згадала околиці рідні: // Скрізь квіти, ряст, ясна роса... // На проліски білі, на квіти лагідні // Скотилася тихо сльоза...» [1, с. 89]. Письменницю засмучує відірваність міста від природи. Природа досконаліша, красивіша, але люди, які ближче до неї, живуть надзвичайно бідно: ««Тут мійські розкóші! тут мійська вигода!» // Вертає додому сумна» [1, с. 89]. Певно, порушується тут ще й проблема приживання сільських мешканців у місті.

«Пісня» Лесі Українки побудована на паралелізмі: весняні квіти порівнюються з молодістю людини, яка найпрекрасніша в житті. Вона закликає квіти цвісти хоч до літа, бо молодість двічі не буває. Авторка намагається втішити молоду дівчину, в якій, очевидно, трапилася якась прикрість тим, що в тої ще все життя попереду: «Та ще ж квіти не посохли, // Рута зелененька, – // Не журися, дівчинонько, // Ще ж ти молоденька» [1, с. 107]. Те, що рута зелененька, є свідченням того, що дівчина ще має можливість стати щасливою в коханні. Як вірять українці, саме за допомогою червоної рути «можна повернути до себе кохану людину. Дівчина, яка її знайде і зірве, буде щаслива» [3].

Квіти в письменниці асоціюються й зі щастям: «Щастя колишнього хвилі злотисті // Час так швидкий пожера, мов огонь, – // Гинуть ті хвилі, мов квіти барвисті» [1, с. 110]. Вони у творчості авторки символізують і весну та літо, протиставляються зимі: «Сніг з морозом поморозив // Всі на полі квіти...» [1, с. 130]; «І заквітне ваше поле, // І зазеленіє, – // Знов його весна прекрасна // Квіточками вкриє» [1, с. 131].

Зустрічаємо у ліриці Лесі Українки образ терну (поезія «До»), який символізує перешкоди, складність, важкість: «То швидко полине тоді тая гучная згряя // Далеко шляхами-тернами» [1, с. 61]. У вірші «Мій шлях» терен – це перешкоди, труднощі, можливо, і нездоланні: «Чи тільки терни на шляху знайду, // [...] Чи до мети я певної дійду, // Чи без пори скінчу той шлях тернистий» [1, с. 77]. Терен на шляху протиставляється барвистим квітам – радості на життєвій дорозі («Чи стріну, може, де і квіт барвистий?» [1, с. 77]).

У вірші «Конвалія» Леся Українка ставить життя квітки на один щабель із життям панночки, яку також називає квіткою. Рослина, як і людина, має свою родину, своїх захисників, друзів: «Росла в гаю конвалія // Під дубом високим, // Захищалась від негоди // Під віттям широким» [1, с. 71]; «Промовила конвалія: // «Прощай, гаю милий! // І ти, дубе мій високий, // Друже мій єдиний!» [1, с. 71]. І якщо, щоб насолодитися красою конвалії, панночка її загубила, то так само і її красою може насолодитись коханий, а потім викинути: «Може, колись оцей милий, // Що так любить дуже, – // Тебе, квіточку зів'ялу, // Залишить байдуже!.. [1, с. 72]. Письменниця намагається викликати співчуття до конвалії, протиставляючи відчуття панночки і конвалії: «Ой на балі веселая // Музиченька грає, // Конвалії та музика // Бідне серце крає» [1, с. 71]; «То ж панночка в веселому // Вальсі закрутилась, // А в конвалії головка // Пов'яла, схилилась» [1, с. 71]. Філософія панування над природою, як показала практика, шкодить як природі, так і людині, і Леся Українка була однією з перших, хто це зрозумів.

У вірші «На провесні» письменниця знову порівнює з квіткою дівчину: «Не дивуйте, що квітом прекрасним // Розцвілася дівчина несміла» [1, с. 73]. З квітами у неї асоціюються і власні твори, думки. Так, вона планує сіяти барвисті квітки на сухому перелозі під час морозу і сподівається, що її почують, підхоплять ідеї: «Може, квіти зйдуть, і настане // Ще й для мене весела весна» [1, с. 74].

У вірші «Співець» розкішна троянда протиставляється чудесній рожі як батьківщина – чужині: «Гордо палала троянда розкішна, // Найкраща з квіток, // Барвою й пахом вродливиця пишна // Красіла садок» [1, с. 80]; «В вірії полинув, де вічна вєсна, // Натхненний співець. // Вічно красує там рожа чудесна, // Там теплий вітрець» [1, с. 81]. Спів солов'я незамінний для саду. Подібну ідею авторка втілила й у «Лісовій пісні»: вона «цікаво розвиває тему мистецтва, [...] робить залежними від його впливу не лише людину, а й природу» [4, с. 189]. Співав троянді саме соловей, який займає особливе місце в українському фольклорі та ментальній долі українського народу [5]. Леся Українка переконана, що мистецтво, зокрема слово, пісня, відіграють величезне значення в житті народу. Московити століттями знищували українських співаків, письменників, композиторів «з єдиною метою – виробити комплекс національної меншовартості» [6, с. 107], саме тому митці були «під постійним наглядом радянських спецслужб, які намагалися [...] підкупити, скомпрометувати, залякати, зламати, фізично знищити» [7, с. 219]. Лірична героїня Лесі Українки ніколи б не зрадила й не покинула б батьківщину: «І розлягалась би завжди по гаю // Ясна-голосна // Пісня, – й розквітла б у рідному краю // Новая весна» [1, с. 81].

Вірш «Сосна» Лесі Українки Микола Дмитренко трактує як передачу через контраст весни-зими «нездійснення мрій, нерозвіяність тяжкої зимової думи» [8], вважає, що письменниця «передала важкий емоційний стан, зажуру» [8]. Сосну в народі сприймають неоднозначно: і як символ світового дерева, і як символ, плодючості, безсмертя, але і як символ самотності, туги [8]. Леся Українка записала гаївку «Ой нумо, нумо в зеленого Шума!» [9, с. 299]. Сосна відрізняється від листяних дерев тим, що не скидає на зиму свою хвою (зелений шум) і тому в неї нема потреби закликати «зеленого шума» (весну), що й засвідчує розмова з весняним вітром. Вона не переймається приходом весни у «тяжкій зимовій думі» [1, с. 83], але і взимку, коли «ранком зимовим дїброва мовчала» [1, с. 83], «не веселая дума // Чулася в гомоні того «зеленого шума!»...» (в шелесті верховіття соосни) [1, с. 83]. Сосна осторонь проблем, якими переймаються дерева, що ростуть поруч.

Зустрічаємо у творчості письменниці образ лаврового вінка, що з часів античності символізує славу, «ним нагороджували «улюбленців Аполлона» – поетів» [10]. Лавровий вінок авторка одягає на голову сяючої Сафо, який легендарна поетка перед тим, як кинутися в море, зриває: «І в хвилях шумливого моря // Знайшла своїй пісні кінець» [1, с. 85]. За однією з легенд, Сафо скінчила життя самогубством через невзаємне почуття до закоханого в море грека Фаона. Він взагалі ненавидів жінок. Сафо чекала юнака щодня на Левкадській скелі, коли одного разу його човен не повернувся, дівчина кинулася зі скелі в море [11].

У вірші Лесі Українки Сафо засмучена, згадує свою величну славу, кохання і зраду. Певно, зривання вінка перед смертю – це зречення слави, символічне уособлення смерті поетки.

Про нещасливе віщування, яке здійснюється за допомогою квітів, йдеться у вірші Лесі Українки «На давній мотив». Закоханим сніться квіти: дівчині – біла лелія, а юнакові – червона рожа. Хлопець трактує білу лілею як символ «чистої та любові надії» [1, с. 105], хоч Зірка Ментатюк, наприклад, вважає її символом чистоти та непорочності [12, с. 44], Віталій Жайворонок трактує як «символ жіночої краси, дівочої чистоти, чарів, цноти» [13, с. 338]. Але, у будь-якому разі, нічого доброго сон дівчині не віщує, бо наймовірно красиві, горді, чарівні квіти починають тремтіти, жовкнути, чорніти, «І з лелій тих чорних поспадали // Всі блискучі самоцвітні роси, // На травиці схиленій лежали, // Наче дрібні та рясні сльози...» [1, с. 105]. Якщо лілея – це символ надії, то, очевидно, мріям дівчини збутися не судилося. Червоні рожі, які наснилися коханому, юнка розуміє як символ кохання і «розкоші», але і в його сні, квіти, що схожі на райські, що «цвіли, тремтіли та горіли // Від жаги палкої, таємної [1, с. 106]», зблідли раптово, «моя найкраща рожа мила, // Мов підтята гострою косою, // Полягла мені до ніг змарніла...» [1, с. 106]. Успіху в коханні цей сон теж не віщує, більше – натякає на якусь трагедію, пов'язану з коханою дівчиною. Після таких віщих снів, які молоденька пара не може зрозуміти, авторка може лише благати Бога про те, щоб у закоханих усе було гаразд («Дай їм, Боже, щоб було все гоже!...» [1, с. 106]). В. Жайворонок вважає, що рожа є символом дівочої чистоти й краси, а от М. Костомаров вбачає в ній символ здоров'я [12, с. 505], цілком можливо, що сні юнака й дівчини попереджували про важку чи й фатальну хворобу.

Зустрічаємо у творчості письменниці й образ соснових борів, які символізують батьківщину [1, с. 110], символом краси рідного Подолля виступають тополі: «Коло сел стоять тополі, // Розмовляють з вітром в полі» [1, с. 110]. Степ асоціюється з «тихою травицею» [1, с. 112], а Україна – з вишневим садком («На зеленому горбочку, // У вишневому садочку, // Притулилася хатинка» [1, с. 130]). Виноград у авторки – це символ Криму («Кримські спогади»): «Де виноград в долині зеленіє» [1, с. 118]; «Мов стережуть сей тихий сонний рай; // У темряві та в винограднім листі» [1, с. 126].

Особливі символічні рослини, які оберігають спокій, символізують журбу, письменниця зображує поруч із могилою Семена Надсона (вірш «Надсонова домівка в Ялті»). Поет видав за життя єдину поетичну збірку, яка на той час була дуже популярною, особливо серед молоді, книжечка була й у сім'ї Косачів. С. Надсон хворів на сухоти, що, очевидно, теж зближувало його з Лесею Українкою. У Ялті поет провів останні роки життя. Біля його могили лірична героїня чує сосновий шум (сосни – символ смутку), бачить стіну кипарисів, які стали оберігати спокій, лаври, які ніби засушила журба, плакучу вербу, яка журливо кивала вітами [1, с. 128].

У циклі «Подорож до моря» авторка ділиться враженнями від акерманської турецької вежі, споглядання темниць, які колись ставали останнім притулком для українських козаків. Чужа земля бідна рослинністю: колючки та витривалі

бур'яни. Символічно, що з українських лицарів проростають рослини, до яких не просто підступитися: «Де полягла козацька голова думлива, // Виріс там будяк колючий та глуха кропива» [1, с. 115].

Письменниця журиться, що доля України затоплена кров'ю, її захисники розплачувалися за батьківщину життями. Символічним бачиться те, що в страшній темниці розквітла квітка, а квітка у Лесі Українки – це часто любов, життя, краса (подвиг безсмертний – незламність українських воїнів, їх любов до батьківщини): «Виросла там квітка у темниці, в ямі, – // Ми її зірвали, нехай буде з нами! // Квітка тая, може, виросла з якого // Козацького серця, щирого, палкого?.. // Чи гадав той козаченько, йдучи на чужину, // Що вернеться з його серця квітка на Вкраїну?..» [1, с. 115].

У вірші «Веснянка», який авторка присвятила сестрі Олесі, перераховуються перші весняні квіти: первісток, любисток, які іноді страждають від погоди, але весна все одно перемагає. Сестру письменниця також називає квіткою – рожею. Весна – молодість. Лірична героїня має їхати десь в далекий край (певно ж, проблеми зі здоров'ям), благає сестру не плакати, не тратити надії, співати веснянки: «Згадай же про мене, // Як підеш по квіти у гай» [1, с. 134]. Певно, і себе лірична героїня бачить тією весняною квіткою, якій потрібно перемогти морози (хворобу), тому такого особливого значення набуває прохання співати веснянки.

Отже, у збірці «На крилах пісень» зустрічаємо такі рослини: ряст, проліски, гіацинти, нарциси, рожі, азалії, конвалії, фіалочки, руту, терен, дуб, троянду, сосни, лаври, білу лілею, червону рожу, тополі, вишні, виноград, будяк, глуху кропиву, які частіше вживаються в символічному значенні. Образ «квітки» письменниця також часто використовує в збірці, наповнює його різними смисловими відтінками.

Список літератури:

1. Українка Леся. *Повне академічне видання творів : у 14 томах. Т. 5. Поетичні твори. Ліро-епічні твори.* Луцьк, 2021. 928 с. <https://bit.ly/3VUuRzT> (дата звернення: 01.07.2024)

2. Ноктюрн *Вікіпедія*: вільна енциклопедія. <https://bit.ly/4cLR2za> (дата звернення: 03.07.2024)

3. Червона рута. *Вікіпедія*: вільна енциклопедія. <https://bit.ly/45S3ScQ> (дата звернення: 03.07.2024)

4. Зарудняк Н.І., Лопушан Т. В. Образи русалок у сюжеті «Лісової пісні» Лесі Українки: традиції і новаторство. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал.* 2023. №11(17). С. 181–194. <https://bit.ly/4cLHoN1> (дата звернення: 02.07.2024)

5. Сивачук Н.П. Концепт «соловей» у фольклорі та ментальній долі українського народу. *Філологічний часопис*, 2021. Вип. 1 (17). С. 185–195.